

Handleiding Catechisatiemethode Leer mij

18+ jaar – deel 2

Versie 2020-2021

Inhoudsopgave

Inleiding	3
17. Actuele thema's: Als je de Bijbel anders leest	5
18. Actuele thema's: Schepping en evolutie	7
19. Actuele thema's: Genderideologie	9
20. Actuele Thema's: Levenseinde	12
21. Actuele thema's: God en het lijden	15
22. Actuele thema's: Andere godsdiensten	17
23. De vijf punten van het calvinisme: Totale verdorvenheid	19
24. De vijf punten van het calvinisme: Onvoorwaardelijke uitverkiezing	21
25. De vijf punten van het calvinisme: Persoonlijke verzoening	23
26. De vijf punten van het calvinisme: Onweerstaanbare genade	25
27. De vijf punten van het calvinisme: Volharding tot het einde toe	27
28. De betekenis van het kruis van Christus: Gods eer hersteld	29
29. De betekenis van het kruis van Christus: De schuld betaald	31
30. De betekenis van het kruis van Christus: Met God verzoend	33
31. De betekenis van het kruis van Christus: De satan en het kwaad overwonnen	35
32. De betekenis van het kruis van Christus: Christus als voorbeeld	37

Inleiding

HHJO

Voor u ligt een handleidingdeel van de HHJO catechisatiemethode 'Leer mij'. Deze catechisatiemethode is ontstaan vanuit de behoefte aan een goede, didactisch verantwoorde en Schriftgetrouwe catechisatiemethode, die bruikbaar is binnen de breedte van de Hersteld Hervormde Kerk. Vanuit de betrokkenheid op de jeugd van onze kerk en de gevoelde noodzaak om helder en Bijbelgetrouw catecheseonderwijs aan hen te geven, heeft de HHJO het initiatief genomen om een nieuwe catechesemethode te laten ontwikkelen.

In de vorige delen van deze methode is de Heidelbergse Catechismus behandeld. In de 18+ delen worden thema's behandeld aan de hand van de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Dordtse Leerregels. Het doel is om de catechisanten ook met de andere belijdenisgeschriften van de kerk in aanraking te brengen.

De catecheet kan ervoor kiezen om de thema's op de volgorde van het boekje te behandelen, maar kan ook kiezen uit de thema's. De thema's zijn los van elkaar te gebruiken.

Catechese richt zich op alle jongeren. Hier vallen ook de jongeren onder, die moeilijk leren. Bij het schrijven deze methode is ervoor gekozen om te schrijven op VMBO-niveau. Hiermee is deze methode toegankelijk voor de meeste catechisanten. Waar nodig kan de catecheet in zijn uitleg nog eenvoudiger uitleggen of juist verdieping aanbrenge, al naar gelang de behoefte van de groep die hij voor zich heeft.

Leerdoelen

Elk hoofdstuk in het werkboekje begint met de leerdoelen van dit hoofdstuk. Deze leerdoelen bepalen de focus van de les. In deze handleiding zijn bij elk hoofdstuk vragen opgenomen die na afloop van de catechisatieles gesteld kunnen worden om te toetsen in hoeverre de leerdoelen van de les behaald zijn.

De leerdoelen zijn op hoofd-, hart- en handenniveau geformuleerd:

- Het leerdoel op hoofdniveau gaat om kennis. Wat moet een jongere *weten* na deze catechisatieles?
- Het leerdoel op hartniveau gaat om geïnternaliseerde kennis. Wat moet een jongere zich na deze catechisatieles *beseffen*?
- Het leerdoel op handenniveau gaat om praktische kennis. Wat moet een jongere *kunnen* met de informatie die hij vanuit deze catechisatieles aangereikt gekregen heeft?

Door leerdoelen op hoofd-, hart- en handenniveau te definiëren proberen we de geloofsleer zo dicht mogelijk bij de catechisant te brengen. Deze methode wil niet alleen bereiken dat er kennis in de hoofden van jongeren komt, maar wil hen ook aan het nadenken zetten over de betekenis voor hun eigen hart en leven. Met als doel dat zij de verkregen kennis ook in hun dagelijks leven gebruiken.

Het formuleren van leerdoelen op hoofd-, hart- en handenniveau kan de indruk van maakbaarheid wekken. Dat is heel nadrukkelijk niet de bedoeling. Ten diepste worden alleen het hoofd, het hart en de handen bereikt, wanneer de Heilige Geest in de catechisant werkt en zijn of haar hart vernieuwt. In de catechese zijn we diep afhankelijk van Zijn werk. Tegelijkertijd mogen we in de hoop op en de verwachting van Zijn werk de middelen gebruiken om het hoofd, het hart en de handen van de catechisant te bereiken.

Leeropdracht

Elk hoofdstuk kent twee leeropdrachten. De ene leeropdracht betreft een stukje uit één van de belijdenisgeschriften van de kerk. De moeilijke woorden staan naast de vraag en het antwoord. De andere leeropdracht betreft een Bijbeltekst. Het is aan de catecheet om te kiezen welke leeropdracht hij laat leren. Hierbij kan het niveau van de groep meegewogen worden.

Catecheten die catechisanten graag vragen laten maken als huiswerk, kunnen daarvoor de verwerkingsvragen gebruiken die bij elk hoofdstuk zijn toegevoegd. Dit geeft de mogelijkheid om te toetsen of de catechisanten de stof van afgelopen week goed begrepen hebben en waar nodig kunnen onduidelijke punten nog verder uitgelegd worden. Het is ook mogelijk om de verwerkingsvragen in de catechisatieles te behandelen.

Reageren

Er is bewust gekozen om de handleiding bij deze catechesemethode digitaal aan te bieden. Dit biedt de mogelijkheid om de handleiding uit te breiden en te verbeteren. Heeft u een goede aanvulling op de handleiding, bijvoorbeeld een goed voorbeeld, een verwerkingsopdracht, een verhaal, een literatuurtip, of iets anders? Laat het ons weten, zodat wij dit mee kunnen nemen wanneer de handleiding bijgewerkt wordt. U kunt uw reactie sturen naar secretariaat@hhjo.nl.

17. Actuele thema's: Als je de Bijbel anders leest

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik *weet* dat de Bijbel Gods Woord is en daarom boven de wetenschap en menselijke inzichten staat.

Hart – beseffen

Ik *beseff* dat ik mijn denken en doen moet onderwerpen aan Gods Woord.

Handen – kunnen

Ik *kan* alles toetsen aan de Bijbel.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 119:53:

Uw woord is mij een lamp voor mijnen voet,
Mijn pad ten licht, om 't donker op te klaren.
Ik zwoer, en zal dit met een blij gemoed
Bevestigen, in al mijn levensjaren,
Dat ik Uw wet, die heilig is en goed,
Door Uw genâ bestendig zal bewaren.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Discussie

Maak groepjes van 2 tot 4 man.

Geef de ene helft van de groepen de opdracht om te verdedigen dat de Bijbel achterhaald is.

Geef de andere helft van de groepen de opdracht om te verdedigen dat de Bijbel de norm voor ons leven is.

Geef de groepen 5 minuten om zich voor te bereiden.

Koppel daarna de groepen aan elkaar, zodat elke groep van voorstanders aan een groep van tegenstanders gekoppeld is, en laat hen discussie voeren.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Discussie

Alternatieve binnenkomer 1, Discussie, kan ook als verwerkingsopdracht ingezet worden.

Optie 2 – Stellingen

Discussieer aan de hand van de volgende stellingen:

1. Christenen onderling leggen de Bijbel verschillend uit. Iedereen mag zelf de uitleg kiezen die het beste bij hem past. Christenen mogen elkaar niet veroordelen.
2. God vraagt dat je bereid bent om voor *alles* wat de Bijbel zegt, alleen durft te staan.
3. Als je niet gehoorzaamt aan *alles* wat in de Bijbel staat, ben je geen echte christen.
4. Als de wetenschap iets bewezen heeft, en dat strijdt met de Bijbel, dan is daarmee aangetoond dat de Bijbel niet betrouwbaar is.
5. Elke mooie uitleg van een Bijbelgedeelte is waar.

6. Er staan dingen in de Bijbel die achterhaald zijn en waarover je in onze tijd anders mag denken, zoals bijvoorbeeld dat seksualiteit alleen in het huwelijk thuishoort.

Optie 3 – Hermeneutische opdracht

Maak groepen van 4 of 5 man en geef elke groep de volgende opdracht:

1. Lees 1 Korinthe 16:20. Welke opdracht geeft Paulus daar?
2. Geldt die opdracht ook voor ons? Waarom wel/niet?
3. Lees 1 Timotheüs 2:8. Welke opdracht geeft Paulus daar?
4. Geldt die opdracht ook voor ons? Waarom wel/niet?
5. Lees uit dezelfde brief van Paulus 1 Korinthe 6:10. Wat wordt hier gezegd over mensen die regelmatig dronken zijn? En wat over mensen die homoseksualiteit bedrijven?
6. Geldt dit ook nú nog?
7. Wat is het verschil tussen beide Bijbelgedeeltes? Waarom pas je het ene gedeelte *wel* letterlijk toe op vandaag de dag, en het andere gedeelte niet?

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Als de Bijbel en de wetenschap elkaar tegenspreken, wat is dan doorslaggevend?
2. Waarom is dat doorslaggevend?

Leerdoel hart – beseffen

1. Hoe beoordeel ik of wat ik denk goed is?
2. Hoe beoordeel ik of wat ik doe/hoe ik leef goed is?

Leerdoel handen – kunnen

1. Hoe kun je toetsen of iets wat gezegd wordt, waar is?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

18. Actuele thema's: Schepping en evolutie

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat God de wereld in zes dagen heeft geschapen.

Hart – beseffen

Ik beseef dat de Heere mij geschapen heeft tot Zijn eer.

Handen – kunnen

Ik kan uitleggen waarom de evolutietheorie voor een christen onaanvaardbaar is.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 19:1:

Het ruime hemelrond
Vertelt, met blijden mond,
Gods eer en heerlijkheid;
De heldre lucht en 't zwerk
Verkondigen Zijn werk,
En prijzen Zijn beleid.
Dus kan ons dag bij dag,
Tot roem van Gods gezag,
Zijn wonderen verhalen;
Dus weet ons nacht bij nacht
Zijn onbegrensde macht
En wijsheid af te malen.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Stelling over het belang van het onderwerp

Laat jongeren gaan staan als ze het met de volgende stelling eens zijn:

Wie niet gelooft dat God de aarde met alles wat leeft in 6 dagen geschapen heeft, wordt niet behouden.

Geef zowel voorstemmers als tegenstemmers een beurt.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Debat op Youtube

Op Youtube zijn verschillende debatten te vinden tussen christenen en atheïsten over het onderwerp Schepping en evolutie. Laat de jongeren een debat opzoeken en kijken. Laat ze het sterkste argument voor en het sterkste argument tegen de Schepping opschrijven. Bespreek dit na in de groep.

Omdat een debat kijken tijd kost, kan dit het beste als huiswerkopdracht meegegeven worden.

Eventueel kan de catecheet zelf een debat uitzoeken om de jongeren te laten kijken.

Een andere optie is om een debat of een deel ervan in de les te kijken en met elkaar te bespreken.

Optie 2 – Vragen

Dit onderwerp kan bij de jongeren veel vragen oproepen. Vraag hen om alle vragen die ze over dit onderwerp hebben te stellen. Stimuleer hen om alles te noemen, wat hen aan de Schepping doet twijfelen. Bespreek de vragen

in de groep en probeer ze van antwoorden te voorzien. Soms lukt dat niet. Zoek dan thuis naar antwoorden en kom daar de volgende les op terug.

Optie 3 – Werkopdracht

Maak groepjes van 2 tot 5.

Deel de volgende eigenschappen van God uit, of zet ze op de beamer, en laat ze bij elke eigenschap van God noteren of dit verenigbaar is met de evolutietheorie of niet. Laat ze ook aangeven *waarom* ze het wel of niet met de evolutietheorie verenigbaar vinden.

1. God heeft de wereld goed geschapen (Genesis 1:31).
2. God is goed (Psalm 25:8, Psalm 100:5, Psalm 135:3, Nahum 1:7).
3. God is niet grillig, maar trouw (Psalm 71:22).
4. Christus is de Tweede Adam (Romeinen 5:12, 17).
5. God wil geen verdriet, lijden en de dood (Openb. 21:4).
6. God heeft de mens geschapen naar Zijn beeld (Genesis 1:27).
7. God ziet in het bijzonder om naar de zwakken en kleinen (Psalm 72:4, Lukas 18:16, cf. 2 Korinthe 12:9-10).

Bespreek dit plenair na.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat geloven wij over de Schepping?

Leerdoel hart – beseffen

1. Met welk doel heeft God mij geschapen?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom is de evolutietheorie voor een christen onaanvaardbaar?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

19. Actuele thema's: Genderideologie

Vooraf

Bij het bespreken van dit hoofdstuk is het goed om er oog voor te hebben dat er mogelijk catechisanten zijn, voor wie dit onderwerp dichtbij komt. Dit kan zijn omdat ze zelf homoseksuele of transgendergevoelens hebben, of dat zij iemand in hun familie- of vriendenkring hebben die deze gevoelens heeft. Dit vraagt pastorale voorzichtigheid én duidelijkheid.

Wat betreft taalgebruik is het goed om te beseffen dat het onderscheid dat vroeger gemaakt werd tussen homofilie (het hebben van homo-gevoelens) en homoseksualiteit (het bedrijven van homoseksualiteit) niet meer gangbaar is. Zie ook het rapport van de HHK over homoseksualiteit. Het is gangbaar om zoveel voor de gevoelens als voor het bedrijven de term homoseksualiteit te gebruiken. Het onderscheid tussen het hebben van de gevoelens en het eraan toegeven, dient uiteraard wél gehanteerd te worden.

Theologisch is het goed om te beseffen dat het onderscheid wat wel gemaakt wordt tussen het hebben van homo- of transgendergevoelens en het bedrijven van homoseksualiteit niet zo zwart-wit is, als weleens gesteld wordt. Is het zondig, wanneer iemand zich aangetrokken wordt tot hetzelfde geslacht? Het is in ieder geval *niet* zoals God ons bij de Schepping bedoeld heeft. En als de Heere Jezus zegt dat wie een vrouw aanziet om haar te begeren, overspel doet, en daarmee verkeerde verlangens zonde noemt, geldt dit dan ook niet voor een aangetrokken voelen tot mensen van hetzelfde geslacht? Sommigen zullen in lijn met de Heidelbergse Catechismus zeggen dat ons hart allerlei zondige verlangens huisvest, waar dit er één van is. Anderen zullen vanuit pastorale overwegingen benadrukken dat dit verlangens zijn waar iemand niets aan kan doen, en het daarom liever gebrokenheid dan zonde noemen. De vraag is echter of de laatste visie recht doet aan de gereformeerde visie van de verlorenheid van de mens.

Tenslotte is het goed om bij dit hoofdstuk te benadrukken dat ieder mens zondig is en zondige verlangens kent. De Bijbel wijst heteroseksuele zondige gedachten even sterk af als homoseksuele zondige gedachten.

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik *weet* dat God ieder mens als man of vrouw geschapen heeft.

Hart – beseffen

Ik *besef* dat anders spreken over mensen dan als man en vrouw ongehoorzaamheid is aan God.

Handen – kunnen

Ik *kan* uitleggen waarom het uitwissen van het onderscheid van man en vrouw een list van de satan is.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 119:67:

Maak in Uw woord mijn gang en treden vast,
Opdat ik mij niet van Uw paân moog' keren;
En wordt mijn vlees door 't kwade licht verrast,
Ai, laat het mij toch nimmer overheren.
Verlos mij, HEER, van 's mensen overlast,
Dan zal ik U, naar Uw bevelen, eren.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Voorkennis activeren

In een groep met veel lager-opgeleiden, kan het goed zijn om te beginnen met de vraag:
Wie weet waar LHBTI voor staat?

L = Lesbische vrouwen

H = Homoseksuele mannen

B = Biseksuelen

T = Transgenders

I = Intersekse personen

Stel vervolgens de vraag:

Zegt de Bijbel hier iets over, of mag je zélf weten of je zo leeft?

Optie 2 – Gesprek

Als binnenkomer kan er ook een gesprek gevoerd worden naar aanleiding van de volgende vragen:

1. Kennen jullie mensen die lesbisch, homo, biseksueel, transgender of interseksueel zijn?
2. Hoe vinden jullie dat?
3. Hoe moet je met hen omgaan?
4. Wat moeten wij vanuit de Bijbel van de maatschappelijke ontwikkeling vinden, waarbij gedaan wordt alsof deze seksuele afwijkingen normaal zijn?

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Brief

Geef de volgende opdracht aan de catechisanten. Deze opdracht kan alleen of in een groepje gedaan worden:
Een vriend van jou is transgender en wil zich om laten bouwen.
Schrijf hem een brief.

Optie 2 – Groepsgesprek

Leg de vraag neer: Waarom zou de satan juist het gezin aanvallen?

Spreek hierover door en bespreek wat de waarde van het gezin (vader en moeder en kinderen) is.

Denk aan veilige thuissituatie, leren van een vader wat man-zijn betekent. Leren van een moeder wat vrouw-zijn inhoudt. Veilige basis om te leren wie de Heere is en hoe we Hem moeten en mogen dienen en kunnen leren kennen.

Satan is uit op ellende zaaien. Kinderen van gescheiden ouders zijn ongelukkiger en hebben meer psychische problemen. Vrije seksualiteit leidt ertoe dat mensen zich niet meer onvoorwaardelijk durven binden aan een ander, en daarom eenzaam zijn en niet meer kunnen ervaren wat echte liefde is. Een geseksualiseerde wereld laat ons leeg en eenzaam achter.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Welke geslachten heeft God geschapen?

Leerdoel hart – beseffen

1. Past het spreken in andere categorieën dan man en vrouw bij Gods Woord?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom is het uitwissen van het verschil tussen man en vrouw een list van de satan?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

20. Actuele Thema's: Levensende

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat de dood een doorgang is naar het eeuwige leven of de eeuwige dood.

Hart – beseffen

Ik beseef dat God het begin en het einde van mijn leven bepaalt.

Handen – kunnen

Ik kan uitleggen waarom een christen zich laat begraven.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 39:3:

"O HEER, ontdek mijn levensende aan mij;
Mijn dagen zijn bij U geteld;
Ai, leer mij, hoe vergankelijk ik zij;
Een handbreed is mijn tijd gesteld;
Ja, die is niets; want, schoon de mens zich vleit,
De sterkst' is enkel ijdelheid."

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Dood

Maak een tekening of schrijf op: Wat doet het met je als je denkt aan je dood?

Optie 2 – Levensende

Niemand weet hoe hij aan zijn levensende komt. De meeste mensen gaan langzaam achteruit, om vervolgens thuis, in een verzorgingshuis of ziekenhuis, langzaam te sterven.

Geef de jongeren 3 minuten om voor zichzelf op te schrijven:

- Hoe zou jij die laatste dagen willen?
- Wat vindt jij belangrijk in je laatste dagen?

Spreek hierover door in de groep.

Optie 3 – Begrafenis

Iedereen heeft wel eens een begrafenis meegemaakt. Schrijf voor jezelf op:

- Hoe zou jij je begrafenis willen invullen?
- Wat vindt je belangrijk?
- Welke dingen zou je wél of juist niet willen?

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Crematie

Bespreek de volgende casus: Een collega op je werk overlijdt. Omdat je een goede band met hem had, leef je graag mee. Alleen: hij wordt niet begraven, maar laat zich cremeren. Zou jij naar de crematie toegaan? Waarom wel of niet?

Optie 2 – Euthanasie

Bespreek de volgende casus: Christian is een succesvol zakenman. Zijn eigen bedrijf heeft een goede omzet en de klanten zijn tevreden met zijn bedrijf. Als eigenaar is hij de spil in het web van zijn bedrijf. Tot die dag dat hij een spierziekte krijgt. Hij kan niets meer. Wat heeft hij het er moeilijk mee. Zijn werk was zijn lust en zijn liefde, en nu kan hij het niet meer doen. Een ander heeft zijn taken overgenomen. Christian zit thuis. Hij voelt zich waardeloos: hij is niet meer nodig in zijn bedrijf. De dagen vallen hem zwaar. De aanvallen van spierverkrampingen doen hem veel pijn en putten hem uit. Hij kan eigenlijk niets meer. Zijn toekomst is zwart. Hij weet dat spierziekte alleen maar erger zal worden. Nog meer pijn. Nog minder kunnen. Totdat hij eraan zal overlijden. Hij belt de dokter, met de vraag om euthanasie.

Bespreek de volgende vragen:

1. Kun je begrijpen dat Christian voor euthanasie kiest?
2. Wat zou jij willen in zo'n situatie?
3. Mag je Bijbels gezien in deze omstandigheden euthanasie toepassen? Het gaat voor Christian toch naar sterven toe. Er is voor hem geen hoop op herstel.
4. Hoe moet je omgaan wanneer mensen in je omgeving kiezen voor euthanasie?

Optie 3 – Palliatieve sedatie

Oma Broekers is 78. Haar hart is zwak. En nu heeft ze ook nog een longontsteking erbij gekregen. Ze heeft het erg benauwd en is erg bang. De arts die haar behandelt roept haar kinderen bij elkaar. Jullie moeder heeft niet lang meer te leven. Ik zou graag haar morfine geven, zodat ze rustig gaat slapen en het minder benauwd heeft. Dat noemen we ook wel palliatieve sedatie. Zo hoeft jullie moeder niet angstig en benauwd te sterven.

Bespreek de volgende vragen:

1. Mag je als christen hiermee instemmen?
2. Wat nu als oma Broekers de Heere nog niet kent? Verkort je daarmee niet haar genadetijd?
3. Wat leer je hiervan voor jezelf?
4. Wat zou jij willen als dit over jou gaat?

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Waarom is de dood zo'n belangrijk markeringspunt?

Leerdoel hart – beseffen

1. Wie bepaalt het einde van mijn leven?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom laat een christen zich begraven?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

21. Actuele thema's: God en het lijden

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat ook het lijden niet buiten Gods besturing om gaat.

Hart – beseffen

Ik beseff dat God in het lijden spreekt.

Handen – kunnen

Ik kan de pijn van mijn leven bij de Heere brengen.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 56:4:

Gij weet, o God, hoe 'k zwerven moet op aard';
Mijn tranen hebt G' in Uwe fles vergaard;
Is hun getal niet in Uw boek bewaard,
Niet op Uw rol geschreven?
Gewis, dan zal mijn wreev'le vijand beven,
En, als ik roep, straks rugwaarts zijn gedreven.
Dit weet ik vast: God zal mij nooit begeven;
Niets maakt mijn ziel vervaard.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Waar is God, wanneer er kwaad gebeurt?

Begin de les met de vraag: Waar is God, als er kwaad gebeurt?

Noem eventueel voorbeelden om het kwaad concreet te maken. De moord op 6 miljoen Joden in WOII. Het kleine meisje dat verkracht wordt. De man die doodgestoken wordt omdat een crimineel de 50 euro wil hebben die hij op zak heeft. Waar is God, als zoiets ergs gebeurt?

Optie 2 – Doel van het lijden

In je leven maak je niet alleen mooie dingen, maar soms ook moeilijke dingen. Soms kent ons leven lijden. Met welk doel geeft de Heere ons lijden?

Optie 3 – God en satan

Stelling: Lijden komt niet bij God vandaan, maar bij de satan.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Zoekopdracht lijden vervolgde christenen

Geef de jongeren de opdracht om op internet te zoeken naar verhalen van hoe vervolgde christenen lijden ervaren.

Laat de jongeren de verhalen lezen en analyseren:

1. Hoe ervaren vervolgde christenen lijden?
2. Wat kunnen wij daarvan leren?

Laat ze hun resultaten delen met de groep.

Optie 2 – De medelijdende God

Veel moderne theologen zeggen dat God *medelijden* heeft met het kwaad wat er gebeurt. God heeft het kwaad ook niet gewild. Hij heeft ook niet gewild, dat mensen lijden. Maar Hij besluit om in het lijden erbij te zijn. Waar mensen lijden, lijdt God mee.

1. Waarom zouden mensen zich getroost voelen door deze gedachte?
2. Wat is het probleem met deze gedachte?
3. Als deze gedachte geen oplossing is voor het probleem van God en het kwaad, hoe moeten we *dan* de verhouding tussen God en het kwaad zien?

Optie 3 – Lijden en heerlijkheid

Paulus zegt in Romeinen 8:18: *Want ik houde het daarvoor, dat het lijden dezes tegenwoordigen tijds niet is te waarden tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden.*

Maak hiervan een tekening.

Of bespreek in de groep, wat dit voor de jongeren persoonlijk betekent.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wie stuurt en bestuurt het lijden?

Leerdoel hart – beseffen

1. Wat heeft het lijden wat ik meemaak met God te maken?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waar mag ik heengaan met de pijn van mijn leven?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

22. Actuele thema's: Andere godsdiensten

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet wat de grote wereldreligies in hoofdlijnen inhouden.

Hart – beseffen

Ik beseef dat er maar één waarheid is.

Handen – kunnen

Ik kan uitleggen waarom het christendom uniek is.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 81:13:

"Maar Mijn volk wou niet
Naar Mijn stemme horen;
Israël verliet
Mij en Mijn geboôn;
't Heeft zich and're goôn,
Naar zijn lust, verkoren.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Stelling: Wie goed leeft, gaat naar de hemel.

Begin de les met de stelling: Iedereen die goed probeert te leven, komt in de hemel.

Betrek, ter verdieping van de discussie, erbij, dat veel mensen de Bijbel niet kennen. Zij doen zo goed mogelijk hun best om te leven zoals zij van hun ouders geleerd hebben, of zoals zij van hun godsdienst hebben geleerd.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Stelling: niet-christelijke godsdiensten vereren de duivel

Bespreek de stelling: Elke niet-christelijke godsdienst vereerd ten diepste de duivel.

Optie 2 – Overeenkomsten

Maak groepjes van 4 personen.

Laat elk groepje een godsdienst of religie kiezen.

Laat hen voor die religie of godsdienst de overeenkomsten en verschillen met het christelijke geloof opschrijven.

Laat hen de vraag beantwoorden:

1. Hoe beoordeel je deze overeenkomsten en verschillen?
2. Wat vind je ervan dat de verschillen het verschil uitmaken tussen eeuwig behouden of eeuwig verloren?

Laat de groepen hun vindingen presenteren.

Optie 3 - Overtuigen

Maak groepjes van 4 personen.

Laat elk groepje een godsdienst of religie kiezen.

Doe alsof iemand uit de godsdienst/religie die jullie gekozen hebben, voor je zit.

Maak een presentatie, waarin je hem in 3 minuten probeert te overtuigen om christen te worden.

Geef 5 tot 10 minuten om dit voor te bereiden.

Laat daarna de groepen hun presentatie houden. Vooraf vertellen ze voor welke godsdienst/religie hun presentatie is.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat geloof het hedendaagse Jodendom?
2. Wat gelooft de islam?
3. Wat gelooft het boeddhisme?
4. Wat gelooft het hindoeïsme?
5. Wat gelooft het atheïsme?

Leerdoel hart – beseffen

1. Stelling: alle godsdiensten hebben een deel van de waarheid.

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom is het christendom uniek?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

23. De vijf punten van het calvinisme: Totale verdorvenheid

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik *weet* wat het betekent dat wij van nature totaal verdorven zijn.

Hart – beseffen

Ik *beseff* wat de gevolgen zijn als de belijdenis van onze totale verdorvenheid losgelaten wordt.

Handen – kunnen

Ik *kan* aan een ander uitleggen dat deze belijdenis gegrond op in de Schrift.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 51:3:

't Is niet alleen dit kwaad, dat roept om straf;
Neen, 'k ben in ongerechtigheid geboren;
Mijn zonde maakt mij 't voorwerp van Uw toren.
Reeds van het uur van mijn ontvang'nis af.
Zie, Gij hebt lust tot waarheid in 't gemoed;
Gij, HEER, Die weet, al wat ik heb misdreven,
Gij, die mijn geest met wijsheid hadt gevoed,
En in mijn ziel Uw Godd'lijk licht gegeven.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Woordweb

Schrijf 'totale verdorvenheid' op het bord.

Laat jongeren alle associaties noemen, die ze daarbij hebben.

Nodig hen uit om niet alleen *feitelijke* associaties te noemen, maar ook *emotionele* associaties die ze bij 'totale verdorvenheid' hebben.

Sluit in de les bij deze associaties aan.

Optie 2 – Stelling

Laat de jongeren, voordat ze in hun boekje gekeken hebben, reageren op de stelling: *ik ben totaal verdorven*.

Optie 3 – Persoonlijk

Geef jongeren individueel de opdracht:

Jij bent totaal verdorven.

Schrijf alle dingen op, waarin je dat in jouw leven ziet.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Complimentjes

Kinderen leren meer van complimentjes die ze krijgen, wanneer ze iets goed doen, dan van straf als ze iets fout doen. Bespreek in de groep of in groepjes:

1. Mag je kinderen complimentjes geven voor wat zij goed doen?
2. Hoe kan het dat kinderen goede dingen doen, als we geloven dat zij 'totaal verdorven' zijn?

Laat de jongeren hiermee worstelen. Probeer in de antwoorden uit te komen bij de volgende twee noties:

1. Totale verdorvenheid wil niet zeggen dat wij geen goede dingen kunnen. Wij kunnen goede dingen doen. Wij kunnen goed zijn in ons werk. Wij kunnen goed doen, door bijvoorbeeld een oude dame te helpen.
2. Totale verdorvenheid wil zeggen dat zelfs onze beste werken met zonde bevuurd zijn. Onze motivatie is verkeerd. We zijn in alles op onszelf gericht. Daardoor zijn onze goede werken niet genoeg om zalig te worden.

Optie 2 – Persoonlijk

Alternatieve binnenkomeer 3, Persoonlijk, kan ook goed als verwerkingsopdracht ingezet worden.

Optie 3 – Evangelisatie

Maak groepjes van 2.

De één is een christen, de ander niet.

Laat de christen proberen, om de niet-christen te overtuigen.

Geef 3 minuten voorbereidingstijd.

Geef een aantal groepen de beurt.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat betekent het dat wij 'totaal verdorven' zijn?

Leerdoel hart – beseffen

1. Wat gebeurt er wanneer wij de belijdenis van de 'totale verdorvenheid' loslaten?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom is het geloof in onze 'totale verdorvenheid' Bijbels?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

24. De vijf punten van het calvinisme: Onvoorwaardelijke uitverkiezing

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik *weet* wat het betekent dat Gods verkiezing onvoorwaardelijk is.

Hart – beseffen

Ik *beseff* dat er vanwege Gods uitverkiezing, zondaren zalig zullen worden.

Handen – kunnen

Ik *kan* aan een ander uitleggen dat deze belijdenis niet brengt tot het verwaarlozen van de genademiddelen.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 65:2:

Een stroom van ongerechtigheden
Had d' overhand op mij;
Maar ons weerspannig overtreden
Verzoent en zuivert Gij.
Welzalig, dien Gij hebt verkoren,
Dien G' uit al 't aards gedruis
Doet naad'ren, en Uw heilstem horen,
Ja, wonen in Uw huis.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Post-its

Schrijf het woord 'uitverkiezing' op het bord.

Laat jongeren hierbij hun eerste gedachte op een post-it schrijven.

Laat ze één voor één naar voren komen en hun post-it opplakken.

Nodig hen uit om niet alleen *feitelijke* associaties te noemen, maar ook *emotionele* associaties.

Orden de post-its en vat samen wat er genoemd is.

Kom hier in de les op terug.

Optie 2 – Stelling

Begin de les met de stelling: Dat God mensen verkiest, is een grote troost.

Laat jongeren reageren op de stelling.

Vraag hierbij naar *waarom* ze het met de stelling eens zijn of niet.

Kom later op de les op de genoemde dingen terug.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Uitverkiezing uitleggen

Maak groepjes van 2 tot 5 man.

Je ontmoet iemand die evangelisch is, of midden-orthodox. Hij gelooft niet in de uitverkiezing.

Wat zou je tegen hem zeggen, om hem te overtuigen?

Je hebt 3 minuten om jezelf voor te bereiden.

Geef verschillende groepen een beurt.

Optie 2 – Tegenwerpingen

Zoek op internet naar argumenten tegen de uitverkiezing.

Zet deze op een rij.

Zoek vervolgens in de grote groep met elkaar naar antwoorden op deze tegenwerpingen.

Optie 3 – Gedicht

Maak groepjes van 2 tot 5 personen.

Laat hen een gedicht of lied schrijven over de uitverkiezing. Gods uitverkiezing is immers iets om te bezingen.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat betekent het dat Gods uitverkiezing *onvoorwaardelijk* is?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom is het een troost dat er een uitverkiezing is?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom betekent het geloof in de uitverkiezing niet, dat je de kerkgang en Bijbellezen kunt opgeven?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

25. De vijf punten van het calvinisme: Persoonlijke verzoening

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik *weet* dat verzoening het werk is van de drie-enige God

Hart – beseffen

Ik *beseff* dat persoonlijke verzoening nodig is.

Handen – kunnen

Ik *kan* aan een ander uitleggen wat verzoening met de Heere betekent.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 40:4:

Brandofferen, noch offer voor de schuld,
Voldeden aan Uw eis, noch eer.
Toen zaid' ik: "Zie, ik kom, o HEER;
De rol des boeks is met Mijn naam vervuld.
Mijn ziel, U opgedragen,
Wil U alleen behagen;
Mijn liefd' en ijver brandt:
Ik draag Uw heil'ge wet,
Die Gij den sterv'ling zet,
In 't binnenst' ingewand."

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Stelling

Begin de les met de stelling: de Heere Jezus is voor alle mensen gestorven.

Laat jongeren hierop reageren.

Vraag door naar wat ze er precies mee bedoelen.

Kom in de les terug op de antwoorden die gegeven zijn.

Optie 2 – Woordweb

Schrijf het woord 'verzoening' op het bord.

Laat jongeren hun associaties noemen.

Kom hier in de les op terug.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Groepsbespreking hart-vragen

Bij veel jongeren leven vragen als:

1. Wat moet ik doen als ik mijn zonden niet als schuld voel, en verzoening met God voor mij niet leeft?
2. Hoe krijg ik verzoening door de Heere Jezus?
3. Hoe weet ik of ik deel in de verzoening door de Heere Jezus?

Bespreek deze vragen, door jongeren op deze vragen te laten reageren.
Vul zelf de antwoorden die zij geven aan.

Optie 2 – Verhalen over verzoening

Zoek in je familiegeschiedenis of op internet naar verhalen over verzoening.
Kies een verhaal uit.

Wat zijn de overeenkomsten en verschillen met de verzoening door de Heere Jezus?

Als er geen internet aanwezig is in de catechisatiezaal, dan kan deze opdracht als huiswerkopdracht meegegeven worden. Of de catecheet zoekt zelf een aantal verhalen op, en deelt deze uit.

Optie 3 – Wie is de Heere Jezus voor jou?

Stel de vraag: wie is de Heere Jezus voor jou?

Laat alle jongeren om de beurt hierop reageren.

Probeer het gesprek zó te leiden, dat er persoonlijke antwoorden komen, en algemeenheden vermeden worden.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Op welke manier is God de Vader betrokken bij de verzoening?
2. Op welke manier is God de Zoon betrokken bij de verzoening?
3. Op welke manier is God de Heilige Geest betrokken bij de verzoening?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom is verzoening persoonlijk?

Leerdoel handen – kunnen

1. Wat betekent verzoening met de Heere?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

26. De vijf punten van het calvinisme: Onweerstaanbare genade

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik *weet* wat onweerstaanbare genade betekent.

Hart – beseffen

Ik *beseff* dat het tot troost is dat Gods genade niet tegen te houden is.

Handen – kunnen

Ik *kan* aan een ander uitleggen dat elke bekering een bewijs van onweerstaanbare genade is.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 119:6

'k Heb in mijn hart Uw rede weggelegd,
Opdat ik mij mocht wachten voor de zonden.
Gij zijt, o HEER, gezegend; leer Uw knecht
Door 't Godd'lijk woord, een helder licht bevonden,
En door Uw Geest, al d' eisen van Uw recht;
Zo wordt Uw eer nooit stout door mij geschonden.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Stelling

Begin met de stelling: Iedereen die echt bekeerd wordt, wordt op eenzelfde radicale manier als Paulus stilgezet.
Laat jongeren reageren op deze stelling.
Vraag door waarom ze het wel of niet met de stelling eens zijn.

Optie 2 – Woordweb

Schrijf 'onweerstaanbare genade' op het bord.
Laat jongeren hun associaties noemen.
Kom hier in de les op terug.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Wel te weerstaan

Maak groepjes van 2 tot 5 personen.

Geef als opdracht:

Je moet iemand die evangelisch is en gelooft dat je Gods genade wél kunt weerstaan. Hij zegt: "Ik zie dat heel veel mensen in mijn en jouw gemeente Gods genade tegenhouden en zich niet bekeren. Daarom geloof ik niet dat Gods genade onweerstaanbaar is. God laat ons de keuze of wij Zijn genade aannemen of niet."

Wat zou je zeggen om hem te overtuigen?

Optie 2 – Persoonlijk

Laat iedereen opschrijven voor zichzelf: Waarom heb (of had!) ik het nodig dat God in mijn leven komt met Zijn genade, zonder dat ik dat tegen kan houden?

Geef enkelen die hun antwoord willen delen een beurt.

Optie 3 – Wat gebeurt er?

Maak groepjes van 2 tot 5 personen.

Geef als opdracht mee: Wat gebeurt er wanneer God met Zijn genade komt in je leven?

Bespreek deze opdracht plenair na.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Waarom is Gods genade 'onweerstaanbaar'?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom is het een troost dat je Gods genade niet kunt tegenhouden?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom is elke bekering een bewijs dat Gods genade niet tegen te houden is?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

27. De vijf punten van het calvinisme: Volharding tot het einde toe

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik *weet* wat Gods bewaring en onze volharding met elkaar te maken hebben.

Hart – beseffen

Ik *beseff* dat het christenleven een strijd is.

Handen – kunnen

Ik *kan* aan een ander uitleggen dat Gods kinderen wel kunnen vallen, maar niet kunnen afvallen.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 17:3:

Ik zet mijn treden in Uw spoor,
Opdat mijn voet niet uit zou glijden;
Wil mij voor struikelen bevrijden,
En ga mij met Uw heillicht voor.
Ik roep U aan, 'k blijf op U wachten,
Omdat G', o God, mij altoos redt,
Ai, luister dan naar mijn gebed,
En neig Uw oren tot mijn klachten.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Stelling

Begin met de stelling: Wie gelooft, maar later afhaakt, wordt niet behouden.

Laat jongeren reageren op de stelling.

Laat hen ook vertellen waarom ze het wel of niet met de stelling eens zijn.

Optie 2 – Woordweb

Schrijf het woord 'volharding' op het bord.

Laat jongeren hun associaties noemen.

Kom hier in de les op terug.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Geen volharding

Maak groepjes van 2 tot 5 personen.

Geef als opdracht:

Je moet iemand die evangelisch is en gelooft er afval van de heiligen is. Hij zegt: "God vraagt van ons dat wij de loopbaan lopen tot het einde toe. Alleen wie volhardt tot het einde, wordt zalig. God wil de kracht geven om dit vol te houden. Maar als je die kracht niet gebruikt, dan ligt het aan jezelf dat je afvalt en verloren gaat."

Bespreek in de groepjes de volgende vragen:

1. Is de nadruk op onze eigen verantwoordelijkheid verkeerd? Waarom wel/niet?
2. Wat zou je tegen hem zeggen, om hem ervan te overtuigen dat God er altijd voor zorgt dat de Zijnen volhardend zullen?

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat hebben Gods bewaring en volharding met elkaar te maken?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom kan een christen niet zonder strijd leven?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom kunnen Gods kinderen wel vallen, maar niet afvallen?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

28. De betekenis van het kruis van Christus: Gods eer hersteld

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik *weet* dat Christus als mens deed wat wij niet doen: God in alles de eer geven.

Hart – beseffen

Ik *beseff* dat ik God de eer geef als ik geloof in de Heere Jezus Christus, en vanuit Hem leef.

Handen – kunnen

Ik *kan* onderscheiden wat tot eer van God is en wat niet.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 9:1:

Ik zal met al mijn hart den HEER,
Blijmoedig geven lof en eer;
Mijn tong zal mijn gemoed verzellen,
En al Uw wonderen vertellen.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Eerwraak

Maak groepjes van 4 a 5 man.

Bespreek in het groepje wat eerwraak is (zoek het eventueel op op internet)? Waarom zouden mensen eerwraak doen? Waarom is dit zo belangrijk voor hen?

Bespreek vervolgens de vraag, wat eerwraak te maken heeft met

- a) God,
- b) de zonde,
- c) hoe God ons ziet,
- d) het kruis.

Bespreek plenair de antwoorden na.

Optie 2 – Het doel van je leven

Geef de jongeren individueel 3 minuten om na te denken over het doel van hun leven.

Laat hen hun antwoord opschrijven.

Laat de jongeren één voor één hun levensdoel noemen.

Vraag hierbij, of zij dit levensdoel ook denken te behalen.

Stel vervolgens de vraag:

Wat noemt de Bijbel als ons levensdoel?

Koppel dit (God de eer geven) aan de levensdoelen die de jongeren genoemd hebben.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Het doel van je leven

In de les is het doel van ons leven genoemd: God de eer geven.

Geef de jongeren individueel de opdracht:

Hoe geef jij op dit moment dit levensdoel vorm?

Maak twee kolommen op een A4.

In de linkerkolom schrijf je alles wat past binnen dat levensdoel.

In de rechterkolom schrijf je alles op wat niet past bij dat levensdoel.

Schrijf daarna in de linkerkolom bij wat je nog meer zou kunnen/moeten doen om het levensdoel van God de eer te geven, na te streven.

Geef de jongeren hier 5 minuten voor.

Bespreek de opdracht plenair.

Stel daarbij vragen als:

1. Streef jij het levensdoel (God de eer geven) na?
2. Past jouw leven bij het levensdoel wat God je meegegeven heeft?
3. Wat moet er veranderen in jouw leven om dat levensdoel na te gaan streven?
4. Als je dat levensdoel nastreeft, wat heb je nodig om dit goed te doen? (Bespreek hierbij niet alleen wat de jongeren moeten doen, maar ook de afhankelijkheid van de Heere, die het in ons werkt. Bespreek ook de realiteit van Romeinen 7, dat wij in dit leven niet volkomen Gods eer bedoelen zullen, maar dat dit een levenslange strijd is, die met vallen en opstaan gevoerd wordt. Bespreek tenslotte dat de Heere Jezus gestorven is aan het kruis om de eer van God, die wij gekrenkt hebben, te herstellen).

Optie 2 – Wanneer is iets tot eer van God?

Maak groepjes van 2 tot 5 man.

Bespreek de vraag in de groepjes:

Wanneer is iets tot eer van God?

Bespreek de vraag plenair na.

Maak hierbij de koppeling naar het kruis van de Heere Jezus en het eerherstel dat Hij heeft aangebracht.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat is het doel van ons leven?
2. Bereiken wij dat doel?
3. Wat heeft het kruis met dit doel van ons leven te maken?

Leerdoel hart – beseffen

1. Hoe geef je God de eer?

Leerdoel handen – kunnen

1. Hoe bepaal je wat tot Gods eer is en wat niet?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

29. De betekenis van het kruis van Christus: De schuld betaald

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik *weet* dat Christus aan het kruis de schuld van zondaren aan God heeft betaald/voldaan.

Hart – beseffen

Ik *beseff* dat alleen het offer van Christus mijn schuld tegenover God kan wegnemen.

Handen – kunnen

Ik *kan* mijn schuld aan de Heere belijden en Hem om vergeving vragen.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 85:1:

Gij hebt Uw land, o HEER, die gunst betoond,
Dat Jacobs zaad opnieuw in vrijheid woont;
De schuld Uws volks hebt G' uit Uw boek gedaan;
Ook ziet Gij geen van hunne zonden aan;
Gij vindt in gunst, en niet in wraak, Uw lust;
De hitte van Uw gramschap is geblust.
O heilrijk God, weer verder ons verdriet,
Keer af Uw wraak, en doe Uw toorn te niet.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Schuld berekenen

Laat iedere jongere voor zichzelf het volgende rekensommetje maken.

Schrijf op: hoeveel zonden doe jij per dag?

Stel dat God voor elke zonde een boete zou geven, ter hoogte van een lichte overtreding, zoals fietsen zonder licht.

Dat is ongeveer € 50,00. Schrijf dit bedrag op.

Schrijf je leeftijd op.

Schrijf het aantal dagen per jaar op: 365.

Vermenigvuldig nu de getallen die je hebt opgeschreven: het aantal zonden per dag x het boetebedrag x je leeftijd x het aantal dagen per jaar. Gebruik de rekenmachine op je mobiel om het totaalbedrag uit te rekenen.

Laat jongeren reageren.

Wat vindt je van dit bedrag wat je God schuldig bent?

Voer vervolgens het gesprek: € 50,00 is het bedrag, dat een lichte overtreding kost. Wat is de straf die God geeft voor één zonde? De dood. Hoeveel keer verdien jij dan al de doodstraf?

Laat jongeren zo voelen dat ze een groot probleem hebben. Hun schuld is vele malen de doodstraf.

Gebruik dit als aanloop, om de inhoud van het hoofdstuk te bespreken.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Vergeven

Maak groepen van 3 tot 5.

Laat elk in de groep een verhaal delen, over vergeving.

Is vergeven makkelijk, of moeilijk?

Laat hen Mattheüs 18:21-22.

1. Hoe vaak moet je vergeven volgens de Heere Jezus?
2. Moet je altijd vergeven?
3. Wat helpt om te vergeven?

Bespreek de antwoorden van de groepen plenair na.

Optie 2 – Evangelisatie

Maak in groepjes van 3 tot 5 man een evangelisatiefolder, waarin je het Evangelie uitlegt.

Verwerk in ieder geval schuld en vergeving.

Geef hiervoor minimaal 10 minuten.

Laat de jongeren na afloop hun evangelisatiefolder presenteren.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Waardoor heb ik schuld bij God?
2. Wat heeft het kruis te maken met de schuld die ik heb bij God?

Leerdoel hart – beseffen

1. Hoe kan ik van mijn schuld verlost worden?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waar moeten wij met onze schuld naartoe?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

30. De betekenis van het kruis van Christus: Met God verzoend

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik *weet* dat Christus aan het kruis de zonden der wereld wegdraagt.

Hart – beseffen

Ik *beseff* dat ik alleen door Christus' kruisoffer met God verzoend kan worden.

Handen – kunnen

Ik *kan* uitleggen wat verzoening met het kruis te maken heeft.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 103:5:

Hij zal Zijn volk niet eindeloos kastijden,
Noch eeuwiglijk Zijn gramschap ons doen lijden.
Hij is het, die ons Zijne vriendschap biedt.
Hij handelt nooit met ons naar onze zonden;
Hoe zwaar, hoe lang wij ook Zijn wetten schonden,
Hij straft ons, maar naar onze zonden niet.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Hoe ziet God jou?

Geef elke jongere een vel papier en een pen.

Maak een tekening: Hoe ziet God jou?

Geef hier 5 tot 10 minuten voor.

Laat de jongeren hun tekening presenteren en toelichten.

Vat samen, waarbij je tenminste 2 aspecten benoemd:

1. De relatie met God is door de zonde verbroken, daarom is God toornig op ons.
2. God ziet ons, wanneer het kruis tussenbeide staat, in gunst aan.

Optie 2 – Woordweb

Schrijf het woord verzoening op het bord.

Laat de jongeren al hun associaties noemen.

Kom hier tijdens de les op terug.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Verzoening

Geef elke jongere de opdracht om namen op te schrijven van mensen met wie hij/zij wel eens ruzie heeft. Deze namen houden ze voor zichzelf.

Bespreek plenair:

1. Heb je namen opgeschreven?
2. Wie neemt in ons conflict met God het initiatief om het weer goed te maken?
3. Wat zou de Heere van ons vragen om te doen met de namen die we opgeschreven hebben?

Optie 2 – Stellingen

Laat de jongeren reageren op de volgende stellingen:

1. Waar twee vechten, hebben twee schuld.
2. Om een ruzie bij te leggen, moet er eerst sorry gezegd worden.
3. Als ik ruzie met iemand heb, dan zoek ik als eerste weer contact om het goed te maken.
4. Sommige dingen zijn zó erg, dat als iemand mij dát aandoet, dat het nooit meer goed komt.

Laat de jongeren reageren op de stelling. Maak steeds de verbinding naar de verzoening met God door Christus.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat heeft Christus' kruis met verzoening te maken?

Leerdoel hart – beseffen

1. Hoe kan ik met God verzoend worden?

Leerdoel handen – kunnen

1. Wat hebben verzoening en het kruis met elkaar te maken?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

31. De betekenis van het kruis van Christus: De satan en het kwaad overwonnen

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik *weet* dat Christus aan het kruis de satan, de zonde en de dood heeft overwonnen.

Hart – beseffen

Ik *beseff* dat wij alleen door Christus het kwaad kunnen weerstaan.

Handen – kunnen

Ik *kan* niet staande blijven, dan door Christus' kracht.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 93:4:

Uw macht is groot, Uw trouw zal nooit vergaan;
Al wat Gij ooit beloofd hebt, zal bestaan;
De heiligheid is voor Uw huis, o HEER,
Eeuw uit, eeuw in, tot sieraad en tot eer.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – De macht van de satan

Maak groepjes van 2 tot 5 personen.

Bespreek in de groepjes de volgende opdracht:

De satan heeft veel macht. Dat merk je op vele manieren.

Noem bij elk van de onderstaande gebieden tenminste drie voorbeelden:

1. Satans aanvallen op de kerk
2. Satans aanvallen op gelovigen
3. Satans aanvallen om mensen bij God vandaan te trekken
4. Satans aanvallen op Gods geboden
5. Satans aanvallen om deze wereld kapot te maken
6. Satans aanvallen om mensen kapot te maken

Optie 2 – Gevangen

Als Christus de Bevrijder is, dan zijn wij gevangenen.

Waardoor wordt jij gevangen gehouden? Schrijf deze dingen voor jezelf op.

Loop je lijstje na. Wil jij van deze dingen bevrijd worden? Zet een kruisje voor nee, een vinkje voor ja.

Bidt jij om bevrijding door de Heere Jezus van de dingen die je opgeschreven hebt?

Bespreek de opdracht plenair na.

Vraag hierbij naar dingen die opgeschreven zijn, waar een kruisje achter staat, dus waar jongeren *niet* van bevrijd willen worden. Vraag hierbij door: waarom wil je daar niet van bevrijd worden?

Vraag ook naar dingen, waar een vinkje achter staat. Vraag ook hierbij door. Waarom wil je hier *wel* van bevrijd worden?

Hou er rekening mee dat sommige dingen privé zijn. Geef ruimte om die dingen niet te noemen.

Optie 3 – Woordweb uitgewist

Schrijf het woord 'kwaad' op het bord.

Laat de jongeren alle associaties bij dit woord noemen.

Schrijf dit op het bord.

Stel vervolgens de vraag: Hoe zou een wereld eruit zien, waarin deze dingen niet meer zijn?

Koppel dit aan de inhoud van de les, namelijk Christus die aan het kruis het kwaad overwonnen heeft. Door Hem komt er een nieuwe wereld, zonder kwaad.

Zet een dikke streep door alles wat opgeschreven, om zo zichtbaar te maken dat het kwaad door Christus uitgewist is.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – De ideale wereld?

Maak groepen van 3 tot 5 personen.

Bespreek met elkaar: hoe ziet een wereld eruit, waarin de satan niet is?

Zou je in zo'n wereld willen leven? Of zou je dingen missen?

Optie 2 – Gebedslijstje

In deze wereld is veel kwaad.

Maak alleen of in groepjes van 2 tot 5 personen een lijstje van mensen, die met kwaad te maken hebben, om voor te bidden.

Optie 3 – Bemoediging

Schrijf alleen, of in een groepje van 2 tot 5 personen, een brief aan iemand, die vanwege zijn geloof gevangen zit, om hem of haar te bemoedigen. Verwerk in deze brief de inhoud van dit hoofdstukje.

Eventueel kun je deze brief werkelijk sturen naar een vervolgte christen. Op bijvoorbeeld de website van de SDOK kun je namen en adressen van vervolgte christenen vinden.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Waarom is het kruis voor Christus een overwinning?

Leerdoel hart – beseffen

1. Hoe kan ik het kwaad weerstaan?

Leerdoel handen – kunnen

1. Hoe kan ik staande blijven?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

32. De betekenis van het kruis van Christus: Christus als voorbeeld

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik *weet* dat ik Christus moet navolgen.

Hart – beseffen

Ik *beseff* dat ik Christus alleen kan volgen, wanneer Hij mij in de omgang met Hem daartoe alles geeft.

Handen – kunnen

Ik *kan* het verband tussen levenswandel en evangelisatie uitleggen.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 119:51:

Ik heb mijn voet geweerd van kwade paân,
Opdat ik steeds Uw woord zou onderhouden;
'k Heb mij gewacht die wegen in te slaan,
Die mij van 't spoor der deugd verbijs't'ren zouden;
Want Gij hebt mij geleerd daarin te gaan,
Met allen, die op Uwen naam betrouwden.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Jouw voorbeeld

Geef de jongeren individueel de opdracht om op te schrijven, wie hun grote voorbeeld is.
Op wie zou je willen lijken?
Schrijf op, waarom.

Bespreek de antwoorden plenair. Vraag hierbij: heeft de persoon die je opgeschreven heeft ook min-punten?
Bespreek vervolgens de Heere Jezus:

1. Heeft Hij min-punten?
2. Zou je op Hem willen lijken?
3. Hoe ziet dat erop: op de Heere Jezus lijken? Waar herken je dat aan?

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Jouw voorbeeld

De alternatieve binnenkomer 1, jouw voorbeeld, kan ook goed als verwerkingsopdracht ingezet worden.

Optie 2 – Lijken op de Heere Jezus

Maak groepen van 2 tot 5 personen.

Als de Heere Jezus ons voorbeeld is, dan moeten wij op Hem gaan lijken.

Als wij op Hem moeten lijken, dan is de vraag Wie de Heere Jezus is, heel belangrijk.

Bespreek in de groep de volgende kanten van de Heere Jezus en benoem hierbij ook wat het betekent om hierin op Hem te lijken:

1. Hoe zag het *leven* van de Heere Jezus eruit? Hoe is Zijn leven verlopen?
2. Hoe zag/ziet het *karakter* van de Heere Jezus eruit? Wat kenmerkt Zijn karakter?
3. Wat was het *levensdoel* van de Heere Jezus?

Afhankelijk van de tijd kan de opdracht plenair nabesproken worden.

Optie 3 – Zelfhulp?

Zoek op YouTube een zelfhulp-filmpje op, waarop een iemand uitlegt hoe je beter/gezonder/productiever/etc kunt leven. Laat hier een paar minuten van zien.

Bespreek plenair na:

Wat is het verschil tussen dit filmpje en het navolgen van de Heere Jezus?

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Waarom moet ik Christus navolgen?

Leerdoel hart – beseffen

1. Hoe kan ik Christus volgen?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom is je levenswandel belangrijk voor evangelisatie?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.